בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב-יפו

ס"ק 42020-02-12 שירותי בריאות כללית נ' ההסתדרות הרפואית בישראל

בפני : **כב' הנשיא מיכאל שמיצר**
נציג מעבידים – מר אורי שלוש
נציג עובדים – מר יוסי קרצ'ר

המבקשת **שירותי בריאות כללית**

המשיבה **ההסתדרות הרפואית בישראל**

משיבה פורמלית **מדינת ישראל**

פסק דין

1. ביום 25/11/11 נחתם הסכם קיבוצי בין מדינת ישראל, שירותי בריאות כללית והסתדרות מדיצינית הדסה, לבין ההסתדרות הרפואית בישראל (הר"י).
הסכם זה הושג לאחר סכסוך עבודה קשה וממושך שהביא להשבתה במערכת הבריאות לתקופה של קרוב לחצי שנה.

2. חרף השגת ההסכם הקיבוצי, לא קיבלו עליהם הרופאים המתמחים את הדין, ובסופו של יום פנו לעזרתם של פרופ' יצחק זמיר ופרופ' מוטי מירוני ("**המסייעים**"), אשר השלימו את המהלך ביום 8/12/11, תוך הוספת מסמך ("**הצעת הגורמים המסייעים**") שבסעיף 6 שלו נקבע כי "**בתום התהליך הצדדים הגיעו להסכמות כמפורט במסמך זה, מבלי לגרוע מהוראות ההסכם הקיבוצי**".

3. אלא שלמרבה הצער, ההסכם האמור לא הביא לרגיעה, שכן תלויה ועומדת תביעתם של ועדי רופאים, ורופאים לביטול ההסכם הקיבוצי או חלקים ממנו בעילה של ייצוג לא הוגן מצד הר"י בעניינם.

4. ההסכם הקיבוצי מסדיר בין היתר את חובת הדיווח על נוכחותם של הרופאים בעבודה באמצעים טכנולוגיים באמצעות דיווח טלפוני ממכשיר נייד או נייח, או ע"י כרטיס נוכחות כנהוג לגבי העובדים האחרים (סעיפים 29 ואילך להסכם), ובנספח ח' להסכם מוסדר אופן הדיווח.

על פי ההסכם הקיבוצי, חובת הדיווח באמצעים טכנולוגיים חלה מיום 1/1/12 ואילך, ואולם בשל התמשכות ההערכות להפעלת המערכת, נדחה המועד ליום 1/2/12.

05-MAR-2012 17:52 FROM BET DIN LAAVODA TO 97755101 P.01

בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב-יפו

ס"ק 42020-02-12 שירותי בריאות כללית נ' ההסתדרות הרפואית בישראל

5. דא עקא, שנושא הדיווח על נוכחות בעבודה ניצב כסלע מחלוקת בין רופאים רבים לבין הר"י והמעסיקים, ומאות מהם המועסקים בבתי החולים שניידר, השרון, מאיר ובילינסון, וכך גם רופאים בשירות המדינה אינם מדווחים על נוכחותם.

6. בכך רואה המבקשת הפרה מהותית של הוראות ההסכם הקיבוצי, ועל כן בנסיבות אלו פנתה שירותי בריאות כללית, בבקשת צו לסכסוך קיבוצי נגד הר"י ונוך צירוף המדינה כמשיבה פורמאלית והסעדים להם היא עותרת הם כדלקמן:

"א. צו הצהרתי, כי הרופאים בבתי החולים של המשיבה מחויבים בהחתמת שעון הנוכחות בהתאם להסכם והמורה להם לעשות כן.

ב. צו הצהרתי, כי אי החתמת שעון הנוכחות על-ידי הרופאים מהווה משום שביתה ופעילות ארגונית אסורה, ובלתי חוקית על כל המשתמע מכך.

ג. צו הצהרתי על פיו הצעדים הארגוניים המתקיימים בבתי החולים, בילינסון, שניידר, השרון ומאיר, כנגד החתמת שעון הנוכחות אסורים.

ד. צו המצהיר, כי רופא שאינו מחתים את שעון הנוכחות פועל שלא כדין וייחשב כמשתתף בפעילות ארגונית אסורה ובלתי חוקית, על כל המשתמע מכך.

ה. צו הצהרתי על פיו הפעילות הארגונית המתוארת לעיל כנגד החתמת שעון הנוכחות אסורה וכי על הוועדים המקומיים בבתי החולים בילינסון, שניידר, השרון ומאיר להימנע מכל פעילות כאמור ומקריאה לרופאים להפר את ההסכם הקיבוצי המחייב ו/או מכל תמיכה בפעילות כאמור.

ו. צו המורה להר"י לגרום לקיום מלא של ההסכם הקיבוצי, לרבות ובמיוחד החתמה של שעון הנוכחות ולהפעיל את מרותה הארגונית לעניין זה.

ז. צו המורה לכל אחד ואחד מן הרופאים במבקשת ובמיוחד לכל אחד מן הרופאים ששמותיהם מפורטים ברשימה המצורפת כנספח 25 לבקשה, לקיים את הוראות ההסכם הקיבוצי בדבר שעון הנוכחות במלואן".

7. במרכז תגובתה של הר"י עומדות הטענות הבאות:

א. הר"י נקטה בכל דרך אפשרית ליישום ההוראות בנושא דיווח הנוכחות, ופנתה מיוזמתה לרופאי שירותי בריאות כללית והמדינה בעניין אופן הפעלת נושא הדיווח, וכן הפיצה חוברת הסברה אודות הוראות ההסכם, לרבות פרק שהוקדש לנושא זה.

ב. ד"ר לאוניד אידלמן, יו"ר הר"י, טיפל לא אחת בנושא וכך פעל גם ד"ר ישראל אייליג, יו"ר חטיבת בתי חולים ארק"ח (ארגון רופאי קופת חולים כללית), במכתב בו ציין כי החל מיום 1/2/12 חלה חובת הדיווח בכניסה וביציאה מהעבודה.

05-MAR-2012 17:52 FROM BET DIN LAAVODA TO 972552101 P.02

ג. הר"י מוסיפה וטוענת כי הסעד המבוקש אינו במישור הקיבוצי אלא במישור האינדיבידואלי, שכן כאמור הארגון עצמו פנה לציבור הרופאים על מנת שיקיימו את חובת הדיווח וכי אין מדובר בשביתה או בפעילות ארגונית אסורה, אלא בצעדים הננקטים במישור האישי וכי תוצאתן יכולה להיות אך ורק במישור האישי.

8. המדינה מצטרפת בתגובתה לעמדת המבקשת, תוך שהיא מציינת כי גם בשורותיה ישנם כמה מאות רופאים שאינם ממלאים אחר ההוראה לדווח על נוכחותם באמצעים הטכנולוגיים וזאת כאמור תוך הפרת הוראת ההסכם הקיבוצי בנושא.

9. בדיון שקיימנו ביום 4.3.12 חזרו הצדדים על טיעוניהם, וב"כ המבקשת הוסיפה תכתובות נוספות של ועדי העובדים במרכז הרפואי בילינסון, המבטסים לטעמה את העובדה כי מדובר במהלך ארגוני המצדיק את מתן הצווים המבוקשים.

הכרעה

10. לטעמנו, הסעדים המבוקשים על ידי שירותי בריאות כללית הם בגדר המובן מאליו, שכן שעה שנחתם הסכם קיבוצי אשר נרשם כדין וכל עוד הסכם זה עומד בתוקפו, הרי שאין צורך בהצהרות שיפוטיות בדבר החובה לקיימו, ואולם לא תמיד די במובן מאליו ולעיתים יש צורך ב"**חיזוק**" על ידי בית הדין.

11. מהאמור בבקשה ומהנספחים לה נחה דעתנו כי אכן מדובר בצעד ארגוני של ועדי העובדים בבתי החולים בהם מדובר, אשר מנסים לרתום את הרופאים למהלך של אי דיווח על נוכחות, כל זאת מתוך מטרה להפעיל לחץ הן על המעסיקים והן על הארגון היציג שחתם על ההסכם הקיבוצי למורת רוחם של רופאים רבים.

12. נביא להלן מספר דוגמאות המבססות את קביעתנו זו:

א. מכתב ועד הרופאים במרכז הרפואי רבין (בילינסון – שניידר) מיום 23/2/12, בו מוזכר קיומה של אסיפת רופאים כללית מיום 2/12/11 שבה התקבלה "**החלטה ברוב מוחלט עם 10 מתנגדים בלבד להמשיך בהתנגדות נחרצת בהחתמת השעון**". יחד עם זאת, ועד הרופאים היה ער לבעייתיות שבהוראה זו ועל כן גם הנחה את הרופאים במקביל להקפיד על תיעוד נוכחותם, בכל שיטה שיוחלט עליה במחלקתם.

ב. מייל מיום 5/2/12, של ועד הרופאים בבית חולים השרון, בו נאמר כי: **"הועד מבקש שלא להחתים את שעון הנוכחות עד להודעה חדשה. חשוב להבהיר שהוועד יגבה כל עובד שלא יחתים שעון".**

ג. מייל מיום 7/2/12, של ד"ר צבי קליין מבית חולים מאיר, בו נאמר כי: **"לדבריו נכון לאתמול בבית החולים שלנו רק כ-25% מהרופאים (אולי פחות) העבירו שעון נוכחות. לפיכך, אנו ממשיכים לקיים את החלטת הרוב ולהמשיך לא להעביר שעון".**

13. בית הדין הארצי בסק"כ 7220-09-11 **מדינת ישראל ואח' נ' הר"י ואח'**, אומר בין היתר:

"עובדים רבים, ולעיתים רבים מאוד, שכלל לא השתתפו במשא-ומתן ובניסוח ההסכם, לא רק שצריכים לקיימו, אלא אף לחיות אתו ולפיו 'יום יום כפי שציבור חי עם חוקיו'. בית דין זה הגדיר את ההסכם הקיבוצי כ'מונסטרום' משפטי שגופו חוזה ונשמתו חוק'. כאנדרוגינוס, שיש בו הן מהחוזה והן מהחוק, במשמעות של כלי הקובע נורמות להתנהגות המחייבות ציבור שלם והמחילות על אותו ציבור כללים שנקבעו על ידי הצדדים שכרתו את ההסכם".

14. בכך שב ביה"ד הארצי על פסיקה קודמת ברוח זו:

"הארגון היציג אמון על הגנת עניינם של כלל העובדים. כל עוד מדובר בארגון יציג אין בידו של עובד בודד או קבוצת עובדים לשחרר עצמם מהנחיית הארגון היציג ובתוך כך, לנקוט בדרך של שביתה עצמאית שאינה עומדת בדרישות הדין באשר לשביתה מוגנת. בה במידה, אין שביתה ממין זה בה נקטו העובדים פוטרת את ההסתדרות מאחריותה במערכת יחסי העבודה הקיבוציים לרבות בדרך של הפעלת מרות וסמכות על העובדים השובתים.

זאת ועוד, הודעת ההסתדרות לפיה היא מנערת חוצנה מצעדי העובדים אינה מהווה טעם שבדין שלא ליתן צו המורה לה להפעיל את מרותה על כלל העובדים באותה יחידת מיקוח באופן שיחזרו לעבודה סדירה". (עס"ק 28/06 **רשות שדות התעופה נ' הסתדרות הכללית החדשה** ואח').

15. על רקע דברים אלו של בית הדין הארצי, לא ניתן להשלים עם מצב שבו ועדי רופאים פועלים במאורגן ובריש גלי להפרה של הוראה מפורשת בהסכם קיבוצי תקף.
התנהלות שכזו מהווה חתירה תחת ההסכם הקיבוצי, ופגיעה של ממש באירגון היציג עצמו שבמקרה דנן עומד בפני שתי חזיתות:

האחת – הליך משפטי שעניינו ביטול ההסכם הקיבוצי כדרישת ועדי רופאים בבתי חולים שונים, ובהם בבתי החולים נשוא בקשה זו.

השניה – עשיית דין עצמי של הועדים, בדרך של הנחיית הרופאים, שלא לדווח על נוכחותם בהתאם להוראות ההסכם הקיבוצי.

16. על כך כבר הביע בית המשפט העליון את דעתו באומרו:

> **"הלכה מקדמת דנא היא, שבית-המשפט הגבוה לצדק לא יושיט סעד לעושים דין לעצמם. חייב אדם להחליט בלבבו אם מבקש הוא סעד מבית-משפט או אם עושה הוא דין לעצמו.**
> **<u>שני אלה בה-בעת לא יעשה אדם, דהיינו: בית-משפט לא יושיט סעד למי שבמקביל לפנייה לבית-המשפט עושה דין לעצמו ומבקש להעמיד את זולתו בפני עובדות מוגמרות. הלכה זו הילכת-יסוד היא במשפט והגיונה נלמד מעצמו".</u>**
>
> (ההדגשה שלי – מ.ש.).
>
> בג"ץ 8898/04 **מרים ג'קסון נ 'מפקד כוחות צה"ל באיו"ש**, לא פורסם (2004).

ודברים אלו טעמם יפה גם לערכאתנו.

17. באשר לטענת הר"י כי אין מדובר בשביתה או בפעילות ארגונית אסורה אלא בצעדים הננקטים במישור האינדיבידואלי, הרי שכאמור אין בידינו לקבל טענה זו, ואולם נוסיף כי לצד העובדה כי מדובר בהליך ארגוני, ניתן לראות באי דיווח על נוכחות באמצעים הטכנולוגיים כמתחייב מההסכם הקיבוצי, גם עניין אינדיבידואלי שביחס אליו יכולים המעסיקים לפעול על פי הדין וההסכמים הקיבוציים.

18. עינינו הרואות אם כן כי מדובר בהליך אירגוני מובהק, ומכאן שרשאי בית הדין ליתן את הסעדים המבוקשים, וגם אם מדובר בסעד שעל פניו מובן מאליו אף ללא הצהרה של בית הדין, הרי שכאמור אין מנוס מהושטת סעד במקרה דנן, שעה שמאות רופאים, בהנחיית הועדים, פועלים בניגוד להסכם הקיבוצי.

19. נחה דעתנו כי בנסיבות הקיימות הר"י אינה מנערת חוצנה מההסכם הקיבוצי, אלא שפועלת היא כמיטב יכולתה להביא ליישום ההסכם הקיבוצי על ידי כלל הרופאים.

יש גם לקחת בחשבון את המצב הנתון שבו מתמודדת הר"י בתביעתם של וועדי הרופאים בהם עוסקת בקשה זו לביטול ההסכם הקיבוצי, מצב דברים היוצר קושי ממשי בפניה לאכוף את מרותה על הועדים.

בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב-יפו

ס"ק 42020-02-12 שירותי בריאות כללית נ' ההסתדרות הרפואית בישראל

לכך נוסיף את תחושתנו כי מהלך אירגוני מצידה של הר"י מעבר לפעולות בהן נקטה עד כה, עלול רק לגרום להחרפת המצב המתוח ממילא, ועל כן לא מצאנו לנכון ליתן סעד נגדה בהליך זה.

20. בחוזר מיום 4/3/12 מבהיר ועד הרופאים של בית החולים בילינסון שניידר:

"אנו נכבד כל החלטה שתתקבל בבית הדין".

הוא הדין בדף עדכון במייל שהפיץ ד"ר צבי קליין ביום 28/2/12 לרופאי בית החולים מאיר, ואף הוא כותב את הדברים הבאים:

"כמו תמיד אין לנו שום השערה כיצד תתקדם התביעה, בהחלט יתכן שכבר ביום א' הקרוב יוציא השופט צווים להעביר שעון <u>ואז כמובן נקיים את החלטת בית הדין</u> ...". (ההדגשה שלי – מ.ש.) (סעיף 1 למכתבו).

21. בבואנו לשקול את הסעד עליו יש להורות בהליך זה, ייחסנו משקל רב להצהרת הועדים בפני חבריהם כי יכבדו כל החלטה שתינתן על ידי בית הדין ואנו סמוכים כי כך אכן ינהגו, ועל כן סבורים אנו שלעת הזו די במתן סעד הצהרתי.

22. אשר על כן, ניתן בזאת צו הצהרתי ולפיו הרופאים בבתי החולים מחויבים בדיווחי נוכחות בהתאם להוראות ההסכם הקיבוצי על נספחיו.

23. כמקובל בסכסוכים קיבוצייס – אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"א אדר תשע"ב, 5 במרץ 2012, בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

מר יוסף קרצ'ר **נציג עובדים**	**מיכאל שפיצר, שופט** **נשיא**	**מר אורי שלוש** **נציג מעבידים**